

# PŘÍRODNÍ ZAHRADA

## *Divoký koutek*

### pro lovce slimáků



#### **„Miniaturní národní park“**

Esteticky upravený divoký koutek vytváří v odlehlejší části zahrady nedotčené prostředí. Navíc je vhodně upravená přírodě blízká plocha mimořádně cenným ekologickým obohacením každé zahrady.

Potravu a domov zde nachází řada živočichů a rostlin. Výsledkem je takříkajíc miniaturní národní park, který nabízí rozmanité přírodní zážitky a je mimořádně nenáročný na údržbu. V takovém

klidném a málo využívaném prostoru zahrady najdou vhodný domov také četní lovci slimáků. V tomto informačním materiálu bychom vám rádi poskytli několik nápadů na vytvoření „divokého koutku“ pro lovce slimáků a představili vám čtyři z velmi důležitých predátorů, abychom ilustrovali hodnotu takových přírodních stanovišť. Další doporučení pro omezení výskytu slimáků najdete v našem informačním materiálu „Plži – ekologická ochrana“.







Larva světlušky větší (*Lampyris noctiluca*)

## Světluška

Ve střední Evropě žijí tři druhy světlušek (Lampyridae), z nichž nejběžnější je světluška větší. Pozoruhodné je, že samci a samice mají zcela odlišný vzhled. Samičky nemají křídla a mají tvar podobný larvě. Jsou 15–20 mm dlouhé, výrazně větší než samci a na břišní straně mají velký světelný orgán, který vydává žlutozelené světlo. Samci jsou okřídlení, ale nesvítlí nijak zvlášť nápadně. Vydávané světelné signály slouží k vyhledání sexuálního partnera ochotného k páření. Po páření kladou samičky vajíčka na vlhká, chráněná místa pod kameny, do půdy nebo do kořenového prostoru trav. Vzhledem k jejich malé velikosti jsou na zemi viditelná pouze při bližším zkoumání.

Larvy světlušek se živí zejména plíží, které najdou díky svému vynikajícímu čichu a chuti. Plíže ochromí jedem, který do něj vstříknou silně zahnutými čelistmi. Plíže je poté dopraven na bezpečné místo a sněden. Dospělí jedinci se věnují výhradně páření a potravu již nepřijímají.

### Podpora v zahradě:

- Žádné trvalé osvětlení na zahradě
- Nepoužívat cepové a strunové sekačky
- Hromady listů, větví a kamenů
- Mulčování
- Biotopy v zahradě
- Suché kamenné zídky, pásy planých květin, živé ploty a listnaté stromy



Modrofialový střevlík řetízkový (*Carabus problematicus*)

## Střevlíci

Střevlíci (Carabidae) patří mezi největší brouky. Jejich barevné spektrum je široké, od intenzivní černo-modré až po kovově zlatou. Hlava je protáhlá a směřuje dopředu. Nápadná jsou nitkovitá tykadla, velké vystouplé oči a mohutné čelisti, kterými chytí kořist a rozporcuje ji. Tato přizpůsobení a silné nohy dělají ze střevlíků obratné lovce. Téměř všechny druhy střevlíků jsou noční živočichové a přes den se ukrývají ve štěrbinách mezi dřevem a kameny nebo pod spadáným listím.

Na jaře kladou vajíčka do malých jamek v zemi. Vývoj dravých larev trvá v závislosti na druhu 2–3 roky. Po zakuklení je délka života brouků několik let. V závislosti na druhu loví brouci a jejich larvy na zemi ve vrstvě podestýlky, ale také na stromech a keřích. Střevlíci tráví svou kořist mimo tělo. Přitom vyplivují trávicí šťávy na kořist a pak ji vysávají ve formě zkapalněné hmoty nebo měkkých kousků. Jako potrava slouží červi, plíže, svinky, larvy mandelínek, housenky a mnoho dalších druhů hmyzu. Za den mohou sežrat až trojnásobek své váhy, čímž se jejich tělo značně zvětší.

### Podpora v zahradě:

- Členité úkryty ve stínu
- Hromady listů a chrástí
- Suché kamenné zídky, skuliny mezi kameny, hromady kamení
- Spadané listí pod keři – vrstva mulče



Ropucha obecná (*Bufo bufo*)

## Ropucha

Ropucha obecná je s délkou těla až 15 cm největší a nejběžnější evropskou ropuchou. Ropucha obecná má rovnoměrné hnědé zbarvení, které přechází do světlého odstínu na břišní straně. Hřbetní strana je pokryta bradavicemi. Samci jsou menší než samice. Nápadné jsou ušní žlázy, které vyčnívají ven, a měděně zbarvené oči s vodorovnými zorničkami.

Ropuchy obecné jsou aktivní převážně v noci a své zimní přibytky opouštějí koncem března, jakmile teploty překročí 10 °C a zaprší. Páření probíhá krátce po přezimování, kdy se samec pevně drží na zádech samice. Samice nakladou vajíčka do vody ve dvojítech šňůrách, obvykle na vodní rostliny, větve a podobné struktury pod hladinou. Poté opět opouštějí vodu a stahují se do svého přirozeného prostředí. Přibližně za dva týdny se líhnou černí pulci živící se řasami. Mladé ropuchy opouštějí vodu koncem června. V říjnu se ropuchy stahují do svých zimních úkrytů.

Ropucha obecná osidluje nejrůznější biotopy, jako jsou lesy, parky, zahrady, sady, živé ploty a břehy malých vodních ploch. Živí se červy, plži, pavouky, hmyzem a dalšími drobnými živočichy. Ve svých denních úkrytech potřebuje vysokou vlhkost vzduchu.

### Podpora v zahradě:

- Vody s mělkými břehy sloužící k rozmnožování
- Nepoužívat cepové a strunové sekačky
- Možnost migrace mezi zahradami díky spodní hraně plotu ve výšce cca 10 cm od země (aby mohli projít žáby i ježci)
- Tmavé, chladné úkryty, např. díry v zemi, hromady větví, kamenné zídky, keře se spadáním listů nebo volnou půdou



Slimák největší (*Limax maximus*)

## Slimák největší

Slimák největší je 10–20 cm dlouhý plž bez ulity z čeledi slimákovitých (Limacidae). Zbarvení těla je různé, od hnědé po šedohnědou. Po těle jsou roztroušeny většinou podlouhlé černé skvrny v různém počtu. Dýchací otvor se nachází na pravé straně mírně za středem štítu.

Snůška prvních vajíček je v červenci nebo srpnu jednoho roku, druhá v červnu následujícího roku. Během jednoho období kladení vyprodukuje dvě až čtyři snůšky až s 300 vajíčky. Nejpozději po 45 dnech se líhnou drobní bílí mladí plži. První pruhy a pásy se u nich objevují až po týdně. Slimák největší se může dožít až tří let.

Tito živočichové jsou původně obyvateli lesů, ale dnes se vyskytují i na vlhkých loukách, v zahradách, parcích a průmyslových pustínách. Někdy mohou pronikat i do vlhkých sklepů a částí budov. Slimák největší dává přednost přírodním a divokým místům, kde se může ukrývat a přezimovat a kde také nachází potravu.

Jsou to noční živočichové, kteří se živí jinými slimáky a jejich vajíčky, uhynulými živočichy, zvadlými a odumřelými rostlinami, čerstvými částmi rostlin a houbami.

### Podpora v zahradě:

- Stinná místa s hustým podrostem
- Suché kamenné zídky ve stínu
- Vlhké jámy v zemi s volně ležícím dřevem nebo kamením





## Prvky v divokém koutku

Kostru tvoří **původní divoké keře**, jejichž počet závisí na daném prostoru. Zejména se doporučuje bez černý (*Sambucus nigra*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*) a svída krvavá (*Cornus sanguinea*) jako zdroje potravy pro více než 60 druhů ptáků. Naproti tomu vrba jíva (*Salix caprea*) a růže šípková (*Rosa canina*) lákají četný hmyz, který navštěvuje květy a živí se listy. Muchovník vejčitý (*Amelanchier ovalis*) je obzvláště atraktivní keř pro všechna roční období a má chutné jedlé plody. Také hloh jednosemenný / obecný (*Crataegus monogyna / laevigata*), líska obecná (*Corylus avellana*) a krušina olšová (*Frangula alnus*) jsou hmyzími lákadly, zatímco podrost divokých keřů je domovem ropuchy obecné, střevlíka a světlušky.

V polostinné části „miniaturního národního parku“ je **hromada listí a dřeva**. Nejenže se tady může na podzim odložit nahromaděný materiál, ale vzniká zde také víceúčelový domov pro užitečné živočichy. Hromada slouží jako úkryt, zimoviště, hnízdiště a zdroj potravy, takže je jedním z nejdůležitějších prvků přírodní zahrady. Vyskytují se zde ježci, ropuchy, střevlíci, světlušky, slunéčka, škvoři, ptáci a mnoho dalších. Trnité větve divoké růže poskytují hnízdícím ptákům ochranu před kočkami a jinými nezvanými hosty. Domeček pro ježka poskytne více pohodlí při přezimování nebo odchovu mláďat.

## „Přírodní zahrada“

S dalšími dotazy se obraťte na spolek  
Přírodní zahrada, z.s.  
na e-mail

[info@prirodnizahrada.eu](mailto:info@prirodnizahrada.eu)

Informace k přírodním zahradám najdete na  
[www.prirodnizahrada.eu](http://www.prirodnizahrada.eu)

Na **hromadě mrtvého dřeva** se rozkládají silnější větve a zbytky stromů a vytváří se tak přirozené prostředí pro mnoho brouků, svinek a dalších drobných živočichů. Najdeme zde také ropuchy a divoké včely. Pokud je hromada vytvořena tak, aby bylo možné jednotlivé kusy dřeva snadno zvedat, můžeme přítomné živočichy pozorovat.

Na slunném místě je umístěná přirozeně působící **hromada kamenů**. Prostorné dutiny a výklenky poskytují místo pro teplomilné druhy živočichů, jako jsou ještěrky, slepýši, čmeláci a brouci. Stinné a vlhké úkryty nabízejí prostor pro slimáka největšího, ropuchy, světlušky a podobně.

**Kompost** je srdcem a žaludkem přírodní zahrady. Vhodným místem pro něj je stinná část divokého zákoutí. Z organického odpadu se vytváří nová půda. Drobní živočichové, kteří zde působí, jako jsou žížaly, svinky a stonožky, jsou důležitými prospěšnými živočichy. Pokud je kompost volně v hromadách nebo dřevěných kompostérech, dochází k přímé výměně se sousedním miniaturním národním parkem. Objevování živočichů v kompostu je vzrušující zejména pro děti.

Tyto přírodě blízké struktury jsou často osídleny například světluškami, ropuchami, střevlíky a slimákem největším. Jsou to čtyři živočichové, jejichž potravní spektrum zahrnuje plže a které jsme chtěli v tomto informačním materiálu podrobněji představit, abychom ilustrovali hodnotu takových přírodních stanovišť.

Impressum: Mediální vlastník: „Natur im Garten“ Service GmbH, 3430 Tulln; z pověření od Land NÖ, Abt. Umwelt- und Energiewirtschaft, 3109 St. Pölten; Foto: „Natur im Garten“/B. Haidler, A. Haiden, L. Mayrhofer, wikimedia commons; Text: „Natur im Garten“/B. Haidler, S. Kropf, L. Mayrhofer; Redakce: K. Batakovic, S. Pfister; Překlad: J. Machová; Redakce a textové doplnění překladu: Přírodní zahrada, z.s.: D. Křivánková, I. Musilová, M. Petrová; Listopad 2024.



Materiál byl vydán s podporou Jihočeského kraje.

[www.prirodnizahrada.eu](http://www.prirodnizahrada.eu)